

MINNILIGAR HENDINGAR

Frásøgn: Karl E. Andreasen

Tá eg á fyrsta sinni fór til skips 15 ára gamal á Suðurlandi við Fossanes í 1937, upplivdi eg mangar minniligar hendingar. Skipari var Óli Joensen, vanligi nevndur Óli á Eiðinum, og fyrri bestimaður var Meinhard á Hædd.

Pápi min lat meg upp í hendurnar á hesum báðum til at venja upp til ein sjómann. Men tað var bert hetta árið, id eg kom at verða saman við teimum, soleiðis sum tit seinri koma at skilja, hvør orsökkin var til tað. Millum pápa og hesar báðar menn var eitt sera sterkt vinaband. Hetta vinabandið kom av tí, at tá id teir á fyrsta sinni fóru til skips, komu teir at sigla við tí skipi, sum pápi var skipari á. Teir sigldu saman í trý ár og gjørdust vinnmenn fyrri livið.

Pápi min var ein kendur skipari, og fekk eg góðan kunnleika frá honum, nú eg sjálvur sum ungur drongur skuldi fara burtur. Hann greiddi mær frá mongum, sum hevði tilknýti til sjógvinn. Hetta kom mær til góða, nú eg sum ungur drongur skuldi fara til skips. Hann legði mær eina við, hvussu væl eg mátti fara um klæðini. Eg skuldi halda tey skitnu frá teimum reinu klæðunum, so hvørt sum eg hevði brúkt hesi. Ikki vóru klædnaskápini tá so tíðarhóskandi, sum tey eru í dag umborð á okkara nýggju skipum. Heldur ikki vóru brúsubaðini eins góð, og tey eru í dag. Vit finga einaferð um vikuna eitt sindur av vatni uppi eina spann, so vit finga vaska okkum um andlitid, og so í sama vatni at vinda eitt par av hosum upp. Hesar gjørdust mangan vátar, tá id sjógvur gekk á.

Sjálvur var eg komin til trúgv á Jesus Kristus, og hann krossfestan, hevðið fyrri, og undirstrikaði pápi, hvussu neyðugt tað var, at eg valdi besta pláss í koyggjunni, til at hava mína Bibliu og mína sálmað. Tí, sum hann segði, so kundi eg taka hana fram, tá id ein lóta beyðst, tí tað er eins neyðugt, at sálin fekk føði sum líkamið.

Vit skuldu sigla kl. 13.00, men longu kl. 11.00 fáið eg at vita frá pápa, at nú er tíð at fara, tí á einum skipi, sum soleiðis skuldi út á hav, var mangt at fáa frá hondini áðrenn loysast skuldi. Eg tók klæðsekkkin og fór til gongu. Komin umborð fór eg, at fáa mær klæðini til haldar. Tá id eg hevði opnað klæðsekkkin, sá eg, at mamma mundi hava hugsað tað sama, tí ovast á klæðsek-

kinum lá nýggjatestamentið, og sálmaðbókin, og vórðu tær tí tær fyrstu, sum finga pláss í koyggjunni. Áðrenn kl. 13.00 er skiparin komin umborð, og gevur hann boð um, at motorurin skal setast í gongd. Tá id hetta var gjørt, vórðu allir bodnir niður í káhuittuna, har hann vildi samla okkum um Guðs orð. Sálmur varð sungin, bøn varð biðin og lestur lisin, og aftur ein sálmur sungin. Nú varð so farið á dekkið og skipið loyst. Mín fyrsti skipstútur var byrjaður.

Hetta sá so ljósareytt út, men tá id komið var so langt frá landi, at okkara vökru ovggjar sukku i havsbrúnni, og tað var farið at rulla, og onkur gestur var farin at geva seg til kennar, tá leitaðu tankar mínir aftur á Vágshægg, sum man sigur, við hjálp frá Guði og góðum monnum, so varð tað skjótt, at eg vann á hesi sjúku.

Teir finga meg at leita frameftir, tí á Suðurlandið gekk leiðin, og okkurt skuldi fáast frá hondini. Eg sá, at menn fóru at gera snörini til. Sjálvandi skuldi mitt eisini gerast, og við góðari hjálp hevði eg eisini fingið mitt klárt, tá id skiparin rópti, at nú varð avhálað. Spennandi var tað at koma fram at vaðbeininum og kasta hetta tunga lodd fyrri borð. Tá id tað var komið á botn, so at heinta eins og hinir gjørdur, fílaði einar tver ferðir. Men nú er tungt, so eg fór at royna at draga. Handalagið var kanska ikki av tí besta, men at borði kom, og var tað vakurt at siggja tveir stórar toskar flóta i vatnskorpini. Eisini her vóru góðar kreftir til hjálpar, so at eg fekk fiskarnar inn. Tá id eg hevði fingið teir leysar, lærði teir meg at blóðga, tí tað mátti vera eitt tað fyrsta, id gjørt varð. Síðani vórðu lippurnar skornar og koyrdar i lippukassan, tí einaferð um vikuna kom bestimaðurin at telja upp. Jú, skjótt var, at eg fólði meg sum maður millum menn.

Tað verður sagt um sjómenn okkara, at teir uppliva hugnaligar lótur úti á sjónum og eisini minni hugnaligar, sum teir gjarna hava inni við seg sjálvan. Slíkar lótur komu vit eisini at uppliva. A prent er komin frágreiðing um eina slíka hending, sum Jágvan Kastalag sáli skal hava sagt frá. Her má ein seta eitt spurnartekin, um Jógvan Kastalag hevur sagt hana soleiðis, sum hon er endurgivin. Eg trúgvi, at her má vera hend ein stór miskiljing, og tí fari eg, at loyva mær at siga

frá hesi hending, soleiðis sum eg upplivdi hana.

Tá frágreiðing, sum eg omanfyri sipi til, hevði eg ikki lisið, tá eg 2. hvitussunnudag í ár var úti i Runavik til eitt av teimum stóru miðsionsmøtum. Her kom eg á tal við ein av skipsfeløgum mínum, sum hetta várið var sin fyrsta túr til skips, og var tað Arne Vatnhamar. Hann segði mær frá tí, id skrivað stóð. Vit vóru triggir mans, og greiddi hann nú okkum frá, hvussu hann og pápi hansara upplivdu hesa minni hugnaliga løtu. Pápin, sum gekk burtur við Fossanes í 1938, meðan hann sjálvur varð heima hetta árið, hoyrði hetta neyðarróp, meðan hann einki hoyrði.

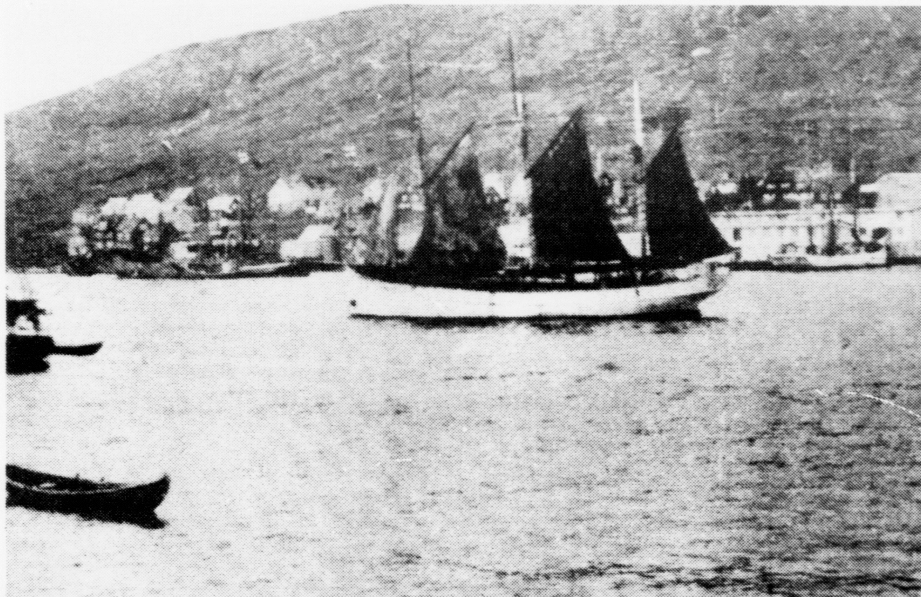
Eg upplivdi hesa óhugnaliga hending soleiðis, hóast eg var ein av teimum, sum einki neyðarróp hoyrði. Tað var ein dagin vit lógu i Oyrbakkabuktini, veðrið var gott og væl var at fiska. Tá id kvöldið kom og snörini uppdigin, uppgjørd og hongd á vaðbeinið, fóru báðar vaktirnar at gera reint. Vit lógu við sløktum motori og andvødu við seglunum. Tá id liðugt var at gera reint, átti bagborðsvaktin frivakt, og hevði lagt seg. Sjálvur triði var eg frami i lugarinum. Sum vit sita har frami, vita vit ikki av, fyrr enn ein maður kemur niður gjøgnum kappan. Ja, hann eins og leyp niður, kemur fram i lugarið, dregur lúkur-nar frá og skal til at telja fólkið. Vit spyrja hann, hvat er áfamt, og fáa vit sum svar, at maður er dottin fyrri borð, tí mugu vit fáa talt fólkið. Hava tit ikki hoyrt neyðarrópið, sum var at hoyra undir stýriborðsbógvi. Vit søgdu sum var, at vit høvdu einki hoyrt, og fóru i stundini á dekkið. Eg má siga fyrri mitt viðkomandi, at tað var ein óhugnalig sjón at siggja skiparan koma fram eftir dekkinum skóleysur og i berum føroyskum undirbúksnum rópanði og biður hendan svara, sum rópt hevði. Skiparin var sjálvur vaknaður av hesum rópi. Teir á stýriborðsvaktini, id staddir vóru i stýrhúsinum, høvdu allir hoyrt hetta rópið. Skundsliga vóru teir lopnir til bátin, sum stóð miðskips, høvdu skorið allarurringar og sett bátin út á lynningina klára til at skjóta. Maskinmeistarinn, sum hevði frivakt, lá og svav i koyggju síni afturi i káhuittini beint yvir av hurðini, sum gekk inn i maskinrúmið. Hann varð eisini vaktur av hesum sama neyðarrópi, og leyp hann inn og setti maskinuna i gongd. Nú varð siglt nakrar ferðir i runding at leita; men har var einki at siggja ella at hoyra og tað av góðum grundum. Tí allir mans vóru innanborða. Og skip sóu vit einki. Vit sóu eitt hvítt ljós langt, langt burtur frá okkum, so frá tí skipinum kundi einki hoyrast. At tað gjørdist tógn innanborða er vituligt; men eina løtu seinna varð so tógnin brotin av tveimum monnum. Tann fyrri helt, at mangt er lógið, og tann seinni helt, ja, mangt er millum himmal og jørd, sum vit ikki skilja. Hetta mugu vit ásanna, tí hvussu nógv milliónir ja milliarðir av krónum hava ikki amerikumen og russar brúkt fyrri at kanna rúmdina millum himmal og jørd, og enn eru teir ikki komnir á mál.

Eg átti ein ungdomsvin, sum hevði aftastu koyggju i káhuittini. Aftur til hansara fór eg fyrri at vita, hvussu hann hevði tað, og tá stóð hann á bonkinum skelkaður, tí eisini hann var vaknaður av hesum sama neyðarrópi. Saman við øðrum har afturi var kokkurin ein.

Nú gekk túrurin sum vanligt, og tá id vartiðin var at enda komin, komu vit heim i øllum góðum, og høvdu vit fingið nakað av fiski. Skipið varð nú landað og gjørt klárt at fara til Grønlands. Tað var vanligt at ungir dreingir, sum fóru fyrstu ferð til skips, mynstraðu fyrri hálvan part, og soleiðis kom eg at gera hetta summaríð.

Sjálvan Nordoyastevnudag varð siglt av Klaksvík, men ikki fyrr enn fótbóltskampurin var leiktur. Okkurt kundi verið at sagt um hesa fráferð, men lati eg tað liggja á hesum sinni. Túrurin gekk væl yvir. Vit komu i Føroyingahavnina og lögdu tað upp, sum skuldi leggjast upp til brúks seinri á túrinum. Eisini høvdu vit nakað av útgerð til Sjómansheimið i Føroyingahavnini.

Vit byrjaðu nú fiskarið, og nógv var at fiska. Tá id nakað var komið út á summaríð, kom dampari yvir, og landaðu vit nakað av fiski i henda



FOSSANES.